

Dosarul nr. 3ra-5/21

prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani (Georgeta Grozav)
instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (A. Bostan, V. Negru, A. Pahopol)

D E C I Z I E

17 februarie 2021

mun. Chișinău

Colegiul civil comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

În componență:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Iurie Diaconu
Liliana Catan
Ion Guzun
Dumitru Mardari
Nina Vascan

examinând recursul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale,
în cauza de contencios administrativ intentată la cererea de chemare în
judecată depusă de Vadim Cojocaru împotriva Casei Naționale de Asigurări
Sociale, intervenient accesoriu Centrul Național Anticorupție cu privire la
contestarea actului administrativ,
împotriva deciziei din 31 ianuarie 2020 a Curții de Apel Chișinău, prin care
s-a casat parțial hotărârea din 28 iunie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani
și în partea casată s-a emis o decizie nouă,

c o n s t a t ă :

La 23 aprilie 2018, Vadim Cojocaru, reprezentat de avocatul Eugeniu Musteață a depus cerere de chemare în judecată în procedura contenciosului administrativ împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale (în continuare CNAS), intervenient accesoriu Centrul Național Anticorupție cu privire la contestarea actului administrativ.

În motivarea cererii de chemare în judecată avocatul Eugeniu Musteață a relatat că Vadim Cojocaru a activat în cadrul Departamentului Instituțiilor Penitenciare al Ministerului Justiției, iar din 31 martie 2011 beneficiază de pensie pentru vechimea în muncă.

Neavând întrerupere în serviciu, prin Hotărârea Parlamentului nr. 83 din 18 aprilie 2013 Vadim Cojocaru a fost angajat în funcția de director adjunct al Centrului Național Anticorupție.

Prin Hotărârea Parlamentului nr. 53 din 23 martie 2018 a fost acceptată demisia lui Vadim Cojocaru din funcția de director adjunct al Centrului Național Anticorupție.

Astfel, odată cu eliberarea din funcție, lui Vadim Cojocaru i-a fost prezentat și certificatul nr. 13 din 23 martie 2018, privind vechimea în serviciu pentru stabilirea pensiei, din care rezultă că spre deosebire de calculul reținut la pensionare, perioada serviciului militar în termen în Forțele Armate din 13 mai 1988 – 16 mai 1990 este calculată cu coeficientul 1,5, calculându-se vechimea pentru pensie cu o vechime de 2 ani și 3 zile.

Având în vedere că din data pensionării și până la 23 martie 2018, a activat în câmpul muncii, în temeiul prevederilor art. 61 din Legea nr. 1544-XII din 23 iunie 1993, Vadim Cojocaru s-a adresat CNAS cu cerere privind recalcularea vechimii în muncă și a pensiei.

Prin decizia nr. 37, reflectată în răspunsul CNAS nr. 1480 din 03 aprilie 2018, a fost respinsă cererea cu privire la recalcularea pensiei pentru vechimea în serviciu, din motiv că legea în vigoare nu prevede posibilitatea stabilirii repetate a pensiei, după o eventuală reangajare în serviciu militar.

Aici, reclamantul a susținut că CNAS, în mod eronat a stabilit obiectul cererii din 26 martie 2018, deoarece a solicitat recalcularea pensiei și nu stabilirea acesteia în mod repetat.

La fel, a notat că în decizia nr. 37 CNAS intenționat a interpretat denaturat prevederile art. 61 din Legea nr. 1544-XII din 23 iunie 1993, prin încercarea de a nega dreptul la recalcularea pensiei după eliberarea din serviciu.

Totodată, a punctat că CNAS nejustificat nu a luat în calcul perioada 18 aprilie 2013 – 23 martie 2018 și coeficientul de 1,5 pentru perioada 13 mai 1988 – 16 mai 1990, ca circumstanță generatoare pentru recalcularea vechimii în muncă și a pensiei.

Or, această circumstanță contravine prevederilor art. 61 alin. (1) și (2) din Legea nr. 1544-XII din 23 iunie 1993 și pct. 4 lit. a) din Hotărârea Guvernului nr. 78 din 21 februarie 1994, din care rezultă că media lunară pentru stabilirea pensiei se face din ultimele 12 luni calendaristice precedente concedierii.

Vadim Cojocaru, reprezentat de avocatul Eugeniu Musteață a solicitat admiterea acțiunii; recunoașterea ca fiind ilegală decizia CNAS nr. 37, reflectată în răspunsul nr. 1480 din 03 aprilie 2018, obligarea CNAS să-i recalculeze vechimea în serviciu pentru pensia ce i-a fost stabilită în perioada 13 mai 1988 – 16 mai 1990, ca perioadă de activitate cu avantaje, calculându-se 1,5 luni vechime în muncă pentru 1 lună în serviciu, precum și pensia pentru vechimea în serviciu, reieșind din media lunară pentru ultimele 12 luni calendaristice, precedente concedierii din 23 martie 2018 și compensarea cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea din 28 iunie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani s-a admis cererea de chemare în judecată depusă de Vadim Cojocaru.

S-a anulat decizia de refuz a CNAS nr. 37 din 03 aprilie 2018.

S-a obligat CNAS să recalculeze vechimea în serviciu pentru pensia stabilită lui Vadim Cojocaru pentru perioada 13 mai 1998 – 16 mai 1990, ca perioadă de activitate cu avantaje, calculându-se 1,5 luni de vechime în muncă pentru 1 lună de serviciu.

S-a obligat CNAS să recalculeze pensia pentru vechimea în serviciu lui Vadim Cojocaru, reieșind din media lunară pentru ultimele 12 luni calendaristice precedente concedierii din 23 martie 2018.

S-a încasat de la CNAS în beneficiul lui Vadim Cojocaru cheltuielile pentru asistență juridică în sumă de 7 000 de lei (f.d. 53, 57-61).

Prin decizia din 21 noiembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău s-a respins cererea de apel depusă CNAS și s-a menținut hotărârea din 28 iunie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani (f.d. 95, 96-102).

Prin decizia din 22 mai 2019 a Curții Supreme de Justiție s-a casat integral decizia din 21 noiembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău și s-a restituit cauza spre rejudecare în instanța de apel (f.d. 128-134, Vol.I).

Prin decizia din 03 iulie 2019 a Curții de Apel Chișinău s-a casat parțial hotărârea din 28 iunie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani în partea obligării CNAS de a recalcula vechimea în serviciu pentru pensia stabilită lui Vadim Cojocaru pentru perioada 13 mai 1998 – 16 mai 1990, ca perioadă de activitate cu avantaje, calculându-se 1,5 luni de vechime în muncă pentru 1 lună de serviciu și, în această parte, s-a emis o decizie nouă prin care s-a obligat CNAS să recalculeze vechimea în serviciu pentru pensia stabilită lui Vadim Cojocaru pentru perioada 13 mai 1988 – 16 mai 1990, ca perioadă de activitate cu avantaje, calculându-se 1,5 luni de vechime în muncă pentru 1 lună de serviciu.

În rest, hotărârea din 28 iunie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani s-a menținut (f.d. 150, 151-157, Vol.I).

Prin decizia din 20 noiembrie 2019 a Curții Supreme de Justiție, s-a admis recursul depus de CNAS, s-a casat integral decizia din 03 iulie 2019 a Curții de Apel Chișinău și s-a restituit cauza Curții de Apel Chișinău (f.d.179-188, Vol.I).

Prin decizia din 31 ianuarie 2020 a Curții de Apel Chișinău sa admis recursul depus de CNAS, s-a casat parțial hotărârea din 28 iunie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani în partea obligării CNAS de a recalcula vechimea în serviciu pentru pensia stabilită lui Vadim Cojocaru pentru perioada 13 mai 1998 – 16 mai 1990, ca perioadă de activitate cu avantaje, calculându-se 1,5 luni de vechime în muncă pentru 1 lună de serviciu și, în această parte, s-a emis o decizie nouă, prin care s-a obligat CNAS să recalculeze vechimea în serviciu pentru pensia stabilită lui Vadim Cojocaru pentru perioada 13 mai 1988 – 16 mai 1990, ca perioadă de activitate cu avantaje, calculându-se 1,5 luni de vechime în muncă pentru 1 lună de serviciu.

În rest, hotărârea din 28 iunie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani s-a menținut (f.d. 216- 231, Vol.I).

În motivarea soluției instanța de apel a reținut că, instanța de fond justificat a obligat CNAS de a recalcula vechimea în serviciu pentru pensia stabilită lui Vadim Cojocaru. Or, recalcularea pensiei este justificată prin existența actelor necesare în acest sens, aflate la organele de pensionare la momentul stabilirii pensiei, iar cu referire la caz, livretul militar și certificatul nr. 13 din 23 martie 2018.

Recalcularea pensiei este justificată și prin faptul că, neavând întrerupere în serviciu, prin Hotărârea Parlamentului nr. 83 din 18 aprilie 2013 Vadim Cojocaru a fost angajat în funcția de director adjunct al Centrului Național Anticorupție, făcând astfel parte din categoria persoanelor care beneficiază de pensie cu înlesniri.

Prin urmare, CNAS a interpretat eronat art. 61 alin.(2) din Legea nr. 1544-XII din 23 iunie 1993, deoarece articolul menționat mai sus prevede posibilitatea recalculării pensiei cu prezentarea ulterioară a actelor suplimentare și nicidecum

stabilirea acesteia repetat.

Totodată, instanța de apel a menționat că, deși prima instanță a ajuns la o concluzie corectă asupra fondului cauzei, în dispozitivul hotărârii a indicat incorect perioada de recalculare 13 mai 1998 – 03 aprilie 1990. Conform extrasului din livretul militar și din certificatul privind vechimea în serviciu pentru stabilirea pensiei (f.d. 20), perioada de activitate cu avantaje, calculându-se 1,5 luni de vechime în muncă pentru 1 lună de serviciu este de la 13 mai 1988 până la 16 mai 1990.

La 20 februarie 2020, CNAS a depus la Curtea de Apel Chișinău recurs împotriva deciziei din 31 ianuarie 2020 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului și casarea deciziei recurate, cu emiterea unei decizii noi (f.d. 237-244, Vol.I).

În motivarea recursului, recurenta a invocat că soluțiile instanțelor inferioare sunt bazate pe o interpretare eronată a legii relevante speței.

În argumentarea opiniei enunțate, recurenta a relevat următoarele argumente.

Astfel, CNAS a relatat că prin acțiunea înaintată Vadin Cojocaru a solicitat recalcularea pensiei pentru vechime în muncă reieșind din recalculul vechimii în muncă după stabilirea pensiei și recalcularea vechimii în muncă pentru perioada 13 mai 1988 – 16 mai 1990 ca perioadă de activitate cu avantaje, calculându-se 1,5 luni vechime în muncă pentru 1 lună de serviciu.

Instanțele ierarhic inferioare au admis pretențiile reclamantului, însă fără a ține cont că obiectul litigiului dedus judecății constituie recalcularea pensiei, stabilite conform Legii nr. 1544-XII din 23 iunie 1993 asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, la data de 31 martie 2011.

Recurenta a precizat că pe parcursul examinării cauzei de nenumărate ori s-a expus în referința depusă la cererea de chemare în judecată, în cererea de apel și recurs asupra pretenției reclamantului privind obligarea CNAS de a efectua recalculul pensiei stabilite lui Vadim Cojocaru la data de 31 martie 2011 pentru vechime în muncă, în conformitate cu prevederile art. 61 alin.(2) al Legii nr.1544/1993, reieșind din media lunară pentru ultimele 12 luni calendaristice precedente concedierii, din 23 martie 2018 și calculul vechimii în muncă cu avantaje pentru perioada 13 mai 1988-16 mai 1990.

Așadar, la 31 martie 2011, la atingerea vechimii în serviciu și a eliberării din serviciu, intimatul și-a realizat dreptul la pensie pe linia DIP al Ministerului Justiției.

La stabilirea inițială a pensiei, intimatului i-a fost calculată vechimea în muncă de către instituția de forță unde acesta a activat și anume Departamentul Instituțiilor Penitenciare, confirmându-i vechimea pentru perioada 13 mai 1988 – 16 mai 1990 de 1:1, acesta fiind informat contra semnătură despre vechimea în muncă calculată pentru stabilirea dreptului solicitat, cu care a fost de acord.

Ulterior, Vadim Cojocaru s-a reangajat în cadrul Centrului Național Anticorupție și a activat până la 23 martie 2018.

Pretenția privind recalcularea pensiei prin includerea vechimii în muncă obținute după data realizării dreptului la pensie nu are temei legal de admitere. Or, din sensul Legii nr. 1544-XII din 23 iunie 1993 nu se deduce faptul că militarii,

persoanele din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne au dreptul la recalcularea pensiei în cazul în care au fost reîncadrați în funcție și au mai obținut vechime în muncă.

În caz contrar, subiecții menționați ar avea, ipotetic, dreptul la nenumărate recalculări a pensiei.

Prin urmare, intimatul pretinde la o stabilire camuflată repetată a pensiei și nicidecum la recalcularea acesteia.

Din interpretarea art. 7 din Legea nr. 1544-XII din 23 iunie 1993 și a Legii nr. 156 din 14 octombrie 1998 rezultă că, intimatul poate pretinde la recalcularea/stabilirea din nou a pensiei doar în cazul în care dispunea de dreptul la diferite pensii – dreptul de opțiune.

La caz, Vadim Cojocaru pretinde stabilirea/recalcularea din nou a aceleiași categorii de pensie de care este deja beneficiar. Însă, intimatul nu cade sub incidența prevederilor art. 61 din Legea nr. 1544-XII din 23 iunie 1993, deoarece pentru aplicarea acestei norme legale, este imperativ ca persoanei să i se stabilească dreptul la pensie în temeiul art. 2 alin. (2) din aceeași Lege, condiție care nu este întrunită.

Astfel, instanța de apel a apreciat arbitrar probele și a aplicat o prevedere legală care nu trebuia să fie aplicată.

Prin referința depusă la 20 mai 2020 Vadim Cojocaru, reprezentat de avocatul Eugeniu Musteață a solicitat declararea inadmisibilă a recursului sau respingerea acestuia ca neîntemeiat.

Prin Legea nr. 116 din 19 iulie 2018 a fost adoptat Codul administrativ al Republicii Moldova.

În conformitate cu art. 257 alin. (1) din Codul administrativ, prezentul cod intră în vigoare la 01 aprilie 2019.

În conformitate cu art. 258 alin. (3) din Codul administrativ, procedurile de contencios administrativ inițiate până la intrarea în vigoare a prezentului cod se vor examina în continuare, după intrarea în vigoare a prezentului cod, conform prevederilor prezentului cod. Prin derogare, admisibilitatea unei astfel de acțiuni în contenciosul administrativ se va face conform prevederilor în vigoare până la intrarea în vigoare a prezentului cod. Prevederile prezentului alineat se vor aplica corespunzător pentru procedurile de apel, de recurs și de contestare cu recurs a încheierilor judecătorești.

Din sensul normei de drept enunțate urmează că, legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale.

În conformitate cu art. 244 alin. (1) Cod administrativ, hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.

Conform art. 245 alin. (1) și (2) din Codul administrativ, recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Instanța de apel transmite neîntârziat Curții Supreme de Justiție recursul împreună cu dosarul judiciar. Motivarea recursului se prezintă Curții Supreme de Justiție în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel. Dacă se depune împreună cu cererea de recurs, motivarea recursului se depune la instanța de apel.

Colegiul consideră că recursul CNAS este depus în interiorul termenului legal, deoarece decizia recurată a fost adoptată la 31 ianuarie 2020 (f.d. 216, Vol.I), iar cererea de recurs a fost depusă la 20 februarie 2020 (f.d. 237, Vol.I), adică în termen de 30 de zile de la pronunțarea deciziei contestate.

Prin încheierea din 23 decembrie 2020 a Curții Supreme de Justiție, recursul depus de CNAS împotriva deciziei din 31 ianuarie 2020 a Curții de Apel Chișinău a fost numit pentru examinare în complet din 5 judecători (f.d.39, Vol.II).

Verificând argumentele invocate în recurs, pe baza materialelor din dosar, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție a ajuns la concluzia de a admite recursul, de a casa integral decizia din 31 ianuarie 2020 a Curții de Apel Chișinău, cu restituirea cauzei în instanța de apel, în alt complet de judecată din următoarele motive.

Conform art. 247 din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează și soluționează recursul fără ședință de judecată. Dacă consideră necesar, Curtea Supremă de Justiție poate decide citarea participanților la proces.

În speță, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție nu a considerat oportun de a cita participanții la proces pentru a se pronunța cu privire la problemele invocate în recurs, deoarece criticele recurenței, au fost expuse cu suficientă claritate.

Articolul 248 din Codul administrativ stipulează la alin. (1) lit. d) că, examinând recursul, Curtea Supremă de Justiție adoptă decizie prin care casează integral decizia instanței de apel și restituie cauza instanței de apel dacă, în baza limitelor stabilite de lege ale examinării recursului, nu poate adopta o soluție finală în acest caz.

Potrivit articolului 195 din Codul administrativ, procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepția art. 169–171.

Din materialele cauzei rezultă că, Vadim Cojocaru este născut la XXXXXX și a activat în cadrul Departamentului Instituțiilor Penitenciare al Ministerului Justiției.

Din calculul vechimii în serviciu pentru stabilirea pensiei lui Vadim Cojocaru din 05 aprilie 2011, rezultă *inter alia* că perioada serviciului militar în termen în Forțele Armate din 13 mai 1988 până la 16 mai 1990, a fost calculată cu coeficientul 1 și constituie 2 ani 4 zile. Totodată, vechimea în calcul calendaristic constituie 22 ani 07 luni 04 zile, iar în condiții avantajoase 24 ani 04 luni 08 zile (f.d. 44-47, Vol.I).

Prin încheierea de stabilire a pensiei pentru vechime în muncă nr. 002487 din 03 mai 2011, lui Vadim Cojocaru i-a fost stabilită pensia începând cu 31 martie 2011, pentru vechime în muncă de 24 ani, în mărime de 62% de la salariu (f.d. 43, Vol.I).

La 20 iunie 2012, Vadim Cojocaru a demisionat din cadrul sistemului penitenciar, din funcția director general al Departamentului Instituțiilor Penitenciare al Ministerului Justiției (f.d. 28, Vol.I).

Prin Hotărârea Parlamentului nr. 83 din 18 aprilie 2013 Vadim Cojocaru a fost numit în funcția de director adjunct al Centrului Național Anticorupție (f.d.11, Vol.I).

Iar, prin Hotărârea Parlamentului nr. 53 din 23 martie 2018 s-a luat act de cererea de demisie a lui Vadim Cojocaru din funcția de director adjunct al Centrului Național Anticorupție (f.d. 12, Vol.I).

Din certificatul nr. 13 din 23 martie 2018 privind vechimea în serviciu pentru stabilirea pensiei rezultă că, perioada serviciului militar în termen în Forțele Armate din 13 mai 1988 până la 16 mai 1990, este calculată lui Vadim Cojocaru cu coeficientul 1,5. Astfel, calculul calendaristic de 2 ani și 3 zile cu coeficientul 1,5 constituind vechime pentru pensie de 3 ani și 4 zile (f.d. 10, Vol.I).

Totodată, conform certificatului nominalizat, vechimea în serviciu (vechimea totală în muncă) pentru fixarea pensiei la 23 martie 2018 constituie 32 ani 06 luni 07 zile.

La 26 martie 2018, Vadim Cojocaru s-a adresat CNAS cu cerere privind recalcularea vechimii în muncă și a pensiei, în temeiul art. 61 din Legea nr. 1544-XII din 23 iunie 1993 (f.d. 8, Vol.I).

Prin decizia de refuz nr. 37, reflectată în răspunsul CNAS nr. 1480 din 03 aprilie 2018, a fost respinsă cerere cu privire la recalcularea pensiei pentru vechimea în serviciu (f.d. 9 recto-verso).

Manifestându-și dezacordul cu acest refuz, în temeiul prevederilor art. 61 din Legea nr. 1544-XII din 23 iunie 1993, Vadim Cojocaru s-a adresat cu prezenta cerere de chemare în judecată, solicitând recunoașterea ca fiind ilegală a deciziei CNAS nr. 37, reflectată în răspunsul nr. 1480 din 03 aprilie 2018; obligarea CNAS să-i recalculeze vechimea în serviciu pentru pensia ce i-a fost stabilită pentru perioada 13 mai 1988 – 16 mai 1990, ca perioadă de activitate cu avantaje, calculându-se 1,5 luni vechime în muncă pentru 1 lună în serviciu; obligarea CNAS să-i recalculeze pensia pentru vechimea în serviciu, reieșind din media lunară pentru ultimele 12 luni calendaristice, precedente concedierii din 23 martie 2018; compensarea din contul CNAS a cheltuielilor de judecată.

Fiind investită cu examinarea în fond a cauze, Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani, prin hotărârea din 28 iunie 2018 a admis acțiunea depusă de Vadim Cojocaru (f.d. 53, 57-61, Vol.I).

Prin decizia din 21 noiembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău s-a respins cererea de apel depusă CNAS și s-a menținut hotărârea din 28 iunie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani (f.d. 95, 96-102).

Prin decizia din 22 mai 2019 a Curții Supreme de Justiție s-a casat integral decizia din 21 noiembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău și s-a restituit cauza spre rejudecare în instanța de apel (f.d. 128-134).

Prin decizia din 03 iulie 2019 a Curții de Apel Chișinău s-a casat parțial hotărârea din 28 iunie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani în partea obligării CNAS de a recalcula vechimea în serviciu pentru pensia stabilită lui Vadim Cojocaru pentru perioada 13 mai 1998 – 16 mai 1990, ca perioadă de activitate cu avantaje, calculându-se 1,5 luni de vechime în muncă pentru 1 lună de serviciu și, în această parte, s-a emis o decizie nouă prin care:

S-a obligat CNAS să recalculeze vechimea în serviciu pentru pensia stabilită lui Vadim Cojocaru pentru perioada 13 mai 1988 – 16 mai 1990, ca perioadă de activitate cu avantaje, calculându-se 1,5 luni de vechime în muncă pentru 1 lună de serviciu.

În rest, hotărârea din 28 iunie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani s-a menținut (f.d. 150, 151-157, Vol.I).

Prin decizia din 20 noiembrie 2019 a Curții Supreme de Justiție, s-a admis recursul depus de CNAS, s-a casat integral decizia din 03 iulie 2019 a Curții de Apel Chișinău și s-a restituit cauza Curții de Apel Chișinău (f.d.179-188, Vol.I).

Prin decizia din 31 ianuarie 2020 a Curții de Apel Chișinău sa admis recursul depus de CNAS, s-a casat parțial hotărârea din 28 iunie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani în partea obligării CNAS de a recalcula vechimea în serviciu pentru pensia stabilită lui Vadim Cojocaru pentru perioada 13 mai 1998 – 16 mai 1990, ca perioadă de activitate cu avantaje, calculându-se 1,5 luni de vechime în muncă pentru 1 lună de serviciu și, în această parte, s-a emis o decizie nouă, prin care s-a obligat CNAS să recalculeze vechimea în serviciu pentru pensia stabilită lui Vadim Cojocaru pentru perioada 13 mai 1988 – 16 mai 1990, ca perioadă de activitate cu avantaje, calculându-se 1,5 luni de vechime în muncă pentru 1 lună de serviciu.

În rest, hotărârea din 28 iunie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani s-a menținut (f.d. 216- 231, Vol.I).

Efectuând controlul judiciar al deciziei din 31 ianuarie 2020 a Curții de Apel Chișinău, instanța de recurs a constatat că instanța de apel nu a elucidat toate circumstanțele importante speței, s-a abținut de a răspunde la toate întrebările (argumentele) ridicate în fața sa, fapt prin ce a încălcat normele de drept procedural și a emis o decizie nemotivată.

Instanța de apel a reținut ilegalitatea refuzului CNAS de a recalcula pensia lui Vadim Cojocaru, prin prisma prevederilor articolului 61 din Legea nr. 1544-XII din 23 iunie 1993. Or, prin această normă legislatorul a prevăzut expres posibilitatea recalculării pensiei în cazul în care apar circumstanțe noi, care duc la majorarea acesteia, fără a face precizare despre proveniența actelor suplimentare și data apariției lor.

Concluzia instanței de apel este eronată, or, după cum a fost constatat supra, intimatul Vadim Cojocaru beneficiază de pensie pentru vechimea în muncă stabilită anterior, începând cu 31 martie 2011 în mărime de 62% de la salariu (f.d. 43, Vol.I).

Conform articolului 18 alin. (4) lit. a), b) și c) și alin.(5) din Legea cu privire la sistemul penitenciar nr.1036-XIII din 17 decembrie 1996 (abrogată din 16 mai 2018), colaboratorii sistemului penitenciar pot îndeplini serviciul în sistemul penitenciar până la atingerea următoarelor limite de vârstă:

- a) de la ostaș de justiție până la căpitan de justiție inclusiv – 45 de ani;
- b) de la maior de justiție până la colonel de justiție inclusiv – 50 de ani;
- c) general-maior de justiție – 55 de ani.

Termenul de aflare în serviciu în sistemul penitenciar peste limita de vârstă poate fi prelungit, în caz de necesitate, luându-se în considerare atitudinea colaboratorului față de exercitarea atribuțiilor de serviciu, de către persoana

împuternicită cu dreptul de a numi în funcție, pe o perioadă de până la 5 ani, la cererea personală a colaboratorului, cu condiția că acesta este apt pentru serviciu, în baza concluziei comisiei medicale speciale.

Articolul 30 alin. (4) din Legea cu privire la sistemul penitenciar nr. 1036-XIII din 17 decembrie 1996 (abrogată din 16 mai 2018) stipulează că, asigurarea cu pensii a colaboratorilor sistemului penitenciar se efectuează în modul stabilit de Legea asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr.1544-XII din 23 iunie 1993, luându-se în considerare înlesnirile stabilite la art. 33 alin. (2) și (3) din prezenta lege.

Potrivit articolului 23 alin. (1) lit. c) din Legea cu privire la Centrul Național Anticorupție nr. 1104-XV din 06 iunie 2002, colaboratorii se află în serviciul Centrului în următoarele limite de vârstă: general-maiorul – 60 de ani;

Articolul 42¹ alin. (1) din Legea nr. 1104-XV din 06 iunie 2002 prevede că, vechimea în muncă/stagiul de cotizare pentru stabilirea pensiilor directorului, directorului adjunct și colaboratorilor Centrului se calculează în conformitate cu Legea asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr.1544/1993, iar pentru funcționarii publici din cadrul Centrului, se calculează în conformitate cu Legea nr.156/1998 privind sistemul public de pensii.

Conform articolului 2 alin. (2) din Legea asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544-XII din 23 iunie 1993, persoanelor din corpul de ofițeri și din corpul de comandă (cu excepția celui inferior) al organelor afacerilor interne cărora li s-a prelungit peste limita de vârstă, stabilită de legislație, termenul de aflare în serviciu militar prin contract sau în serviciu în organele afacerilor interne și care au dreptul la pensie în conformitate cu art. 13 lit. a) din prezenta lege li se acordă, de la data emiterii ordinului privind prelungirea termenului de aflare în serviciu, pensie în mărime de 50 procente din suma pensiei cuvenite.

Potrivit articolului 61 alin (1) și (2) din Legea asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544-XII din 23 iunie 1993, recalcularea pensiilor stabilite anterior militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și familiilor acestora în legătură cu punerea în aplicare a prezentei legi se efectuează în temeiul documentelor aflate la momentul recalculării în organele de pensionare. Dacă pensionarul va prezenta ulterior acte suplimentare ce i-ar acorda dreptul la majorarea pensiei, recalcularea se va efectua pentru perioada precedentă, dar cel mult pentru 12 luni de la data depunerii actelor suplimentare și nu mai devreme de data punerii în aplicare a prezentei legi.

Pensiile stabilite persoanelor din corpul de ofițeri și din corpul de comandă (cu excepția celui inferior) al organelor afacerilor interne cărora li s-a prelungit peste limita de vârstă, stabilită de legislație, termenul de aflare în serviciu militar prin contract sau în serviciu în organele afacerilor interne urmează a fi recalculate după trecerea lor în rezervă sau în retragere.

Din sensul logico-juridic al normei art. 61 din Legea asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor

afacerilor interne nr. 1544-XII din 23 iunie 1993 rezultă cert și expres trei situații în care pensia pentru vechimea în serviciu stabilită anterior urmează a fi recalculată, și anume:

1) existența documentelor aflate la organele de pensionare la momentul recalculării pensiei;

2) prezentarea ulterioară a actelor suplimentare ce ar acorda persoanei dreptul la majorarea pensiei până la stabilirea pensiei, iar recalcularea pensiei se va efectua pentru perioada precedentă, dar cel mult pentru 12 luni de la data depunerii actelor suplimentare și nu mai devreme de data punerii în aplicare a prezentei legi;

3) recalcularea pensiei se efectuează în cazul în care persoanelor din corpul de ofițeri și din corpul de comandă (cu excepția celui inferior) al organelor afacerilor interne li s-a prelungit peste limita de vârstă termenul de aflare în serviciul militar.

Instanța de recurs reține că atât prima instanță, cât și instanța de apel nu au elucidat pe deplin și nu au verificat cu certitudine în care din cele 3 situații prevăzute în art. 61 din Legea nr. 1544-XII din 23 iunie 1993 se încadrează cerințele lui Vadim Cojocaru privind recalcularea pensiei pentru vechimea în serviciu după reangajarea lui în serviciu și dacă aceste condiții urmează a fi luate în considerare cumulativ.

În același context, instanța de recurs relevă că instanțele ierarhic inferioare nu au concretizat cerințele reclamantului Vadim Cojocaru, or, acesta în cererea de chemare în judecată indică în mod general dispozițiile art. 61 din Legea asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544-XII din 23 iunie 1993.

Astfel, nu a fost stabilit dacă Vadim Cojocaru intră în categoria persoanelor ce ar putea să beneficieze de recalcularea pensiei pentru vechimea în serviciu stabilită lui anterior, în conformitate cu dispozițiile art. 61 din Legea nr. 1544-XII din 23 iunie 1993, având în vedere faptul că acestuia anterior i-a fost stabilită pensie pentru vechimea în serviciu și nu pentru vechimea peste limita de vârstă.

În contextul expus, prima instanță și instanța de apel nu au elucidat pe deplin și nu au verificat cu certitudine în care din cele 3 situații prevăzute la art. 61 din Legea asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544-XII din 23 iunie 1993 se încadrează cerințele intimatului Vadim Cojocaru privind recalcularea pensiei pentru vechimea în serviciu după reangajarea lui și dacă aceste condiții urmează a fi luate în considerare cumulativ.

Prin urmare, instanțele de judecată ierarhic inferioare nu au stabilit dacă intimatul se încadrează în categoria persoanelor ce ar putea să beneficieze de recalcularea pensiei pentru vechimea în serviciu stabilită lui anterior, în conformitate cu dispozițiile art. 61 din Legea asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544-XII din 23 iunie 1993, având în vedere faptul că acestuia anterior i-a fost stabilită pensie pentru vechimea în serviciu și nu pentru vechimea peste limita de vârstă.

Le fel, instanțele de judecată nu au verificat ce documente trebuiau să se afle la organele de pensionare la momentul solicitării recalculării pensiei, precum și care sunt acele acte suplimentare menționate în art. 61 din Legea asigurării cu

pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544-XII din 23 iunie 1993, ce trebuia să fie prezentate de către intimat ce i-ar fi acordat dreptul la majorarea pensiei stabilite anterior lui, în situația în care legiuitorul nu specifică care sunt acestea.

Constatările enunțate au fost menționate și în deciziile anterioare emise de Curtea Supremă de Justiție din data de 22 mai 2019 și 20 noiembrie 2020, în care instanța ierarhic superioară a atenționat instanța de apel asupra căror aspecte urmează să se expună cu certitudine, întru emiterea unei soluții legale și întemeiate.

Or, la acest capitol instanța de apel s-a expus în mod general că Vadim Cojocaru a obținut dreptul de a beneficia de recalcularea vechimii în muncă, având în vedere faptul că, începând cu 18 aprilie 2013 a activat în cadrul Centrului Național Anticorupție până la data de 23 martie 2018, or, după cum atestă suportul probator administrat la caz, reclamantul/intimat a prezentat ulterior acte suplimentare ce îi acordă dreptul la recalcularea pensiei, fără a preciza care sunt acestea și când au fost prezentate.

Totodată, instanța de recurs notează că instanța de apel în susținerea soluției emise a relevat doar faptul că odată cu eliberarea din funcție, intimatului Vadim Cojocaru i-a fost prezentat certificatul privind vechimea în serviciu pentru stabilirea pensiei nr. 13 din 23 martie 2018, din care rezultă că spre deosebire de calculul reținut la pensionare, perioada serviciului militar în termen în Forțele Armate ale Republicii Moldova din 13 mai 1988- 16 mai 1990 este calculată cu coeficientul 1,5, calculându-se vechimea pentru pensie de 3 ani și 4 zile, în comparație cu calculul reținut la stabilirea pensiei cu o vechime de 2 ani și 3 zile. Faptul aflării lui Vadim Cojocaru în serviciul militar în perioada 13 mai 1988 – 16 mai 1990, se confirmă prin livretul militar anexat la dosar seria LM nr.253575.

La acest capitol, instanța de recurs precizează că conform calculului vechimii în serviciu pentru stabilirea pensiei lui Vadim Cojocaru din 05 aprilie 2011 rezultă că perioada serviciului militar în termen în Forțele Armate din 13 mai 1988 până la 16 mai 1990 a fost calculată cu coeficientul 1 și constituie 2 ani 4 zile. Totodată, vechimea în calculul calendaristic constituie 22 ani 07 luni 04 zile, iar în condiții avantajoase 24 ani 04 luni 08 zile (f.d. 44-47, Vol.I).

Iar, conform certificatului nr. 13 din 23 martie 2018 privind vechimea în serviciu pentru stabilirea pensiei rezultă că, perioada serviciului militar în termen în Forțele Armate din 13 mai 1988 până la 16 mai 1990 este calculată lui Vadim Cojocaru cu coeficientul 1,5. Astfel, calculul calendaristic de 2 ani și 3 zile cu coeficientul 1,5 constituind vechime pentru pensie de 3 ani și 4 zile (f.d. 10, Vol.I).

Aici, instanța de recurs relevă că instanța ierarhic inferioară a luat în considerare actul în care coeficientul era mai mare la calcularea vechimii în serviciu pentru stabilirea pensiei lui Vadim Cojocaru în perioada serviciului militar în termen în Forțele Armate din 13 mai 1988 până la 16 mai 1990, fără a argumenta și indica norma legală, care a stat la baza soluției adoptate, fapt invocat de CNAS în cererea de recurs.

În referința depusă la recursul Casei Naționale de Asigurări Sociale, Vadim Cojocaru, reprezentat de avocatul Eugeniu Mustăță a indicat că coeficientul 1 la 1,5 cu avantaje urma a fi calculat în baza prevederilor pct.2 lit. g), anexa nr. 1,

cap. II al Hotărârii Sovietului de Miniștri nr. 1290 din 15 decembrie 1990, care stipulează că de la 01 ianuarie 1988, pentru anumite localități, inclusiv regiunea Arhanghelsk, serviciul militar se calculează cu avantaje cu coeficientul 1 la 1,5.

Instanța de recurs relevă că Vadim Cojocaru, a solicitat recalcularea vechimii în serviciu pentru stabilirea pensiei cu coeficientul 1,5 pentru perioada 1988 – 1990, adică de până la data stabilirii pensiei 31 martie 2011.

Prin urmare, instanța de apel urma să verifice dacă Vadim Cojocaru a depus la CNAS actele necesare, care să confirme faptul că el și-a îndeplinit serviciul militar în termen în regiunea Arhanghelsk, și dacă recalcularea vechimii în muncă pentru această perioadă cade sub incidența prevederilor art. 61 alin.(1) al Legii nr. 1544-XII din 23 iunie 1993 asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne.

Mai mult, instanța de apel era obligată să se expună în mod cert, fără echivoc la faptul dacă Hotărârea Sovietului de Miniștri nr. 1290 din 15 decembrie 1990 poate fi aplicată în cazul dedus judecării.

Astfel, instanța de apel nu a motivat din care considerente și temeieri legale a considerat că la caz, perioada în care Vadim Cojocaru a satisfăcut serviciul militar în termen în Forțele Armate din 13 mai 1988 – 16 mai 1990 a fost efectuat cu coeficientul 1,5, reflectat în certificatul nr. 13 din 23 martie 2018, dar nu cu coeficientul 1, conform calculului vechimii în serviciu pentru stabilirea pensiei lui Vadim Cojocaru din 05 aprilie 2011.

De asemenea, instanța de apel urma să stabilească în mod cert dacă pentru efectuarea recalculării pensiei pentru perioada 1988 – 1990 solicitată de reclamant pot fi aplicate prevederile art. 61 alin.(1) al Legii nr. 1544-XII din 23 iunie 1993 asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și Hotărârii Sovietului de Miniștri nr. 1290 din 15 decembrie 1990.

Aici, instanța de recurs subliniază că instanța ierarhic inferioară urma să concretizeze și perioada, care ar putea fi calculată reclamantului cu avantaje, în condițiile în care conform calculului din 05 aprilie 2011, lui Vadim Cojocaru i-a fost eliberat livretul militar nr. 5237503 de către CMR Pleșețk, regiunea Arhanghelsk la 20 noiembrie 1989 (f.d.44, Vol.I), iar acesta solicită recalcularea cu avantaje a perioadei 13 mai 1988-16 mai 1990.

Tot aici, instanța de recurs relevă că instanța de apel a omis să se expună și asupra perioadei indicate în certificatul din 23 martie 2018, în care Vadim Cojocaru a activat în calitate de consilier la Primăria mun. Chișinău și anume 21 iunie 2012 – 17 aprilie 2013, și dacă acesta poate fi calculată cu avantaje.

Or, după cum a menționat și recurenta în cererea de recurs, obiectul litigiului dedus judecării constituie condițiile și temeinicia recalculării pensiei stabilite conform Legii nr. 1544-XII din 23 iunie 1993 asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne.

Ipoteza relevată supra profilează incertitudinea concluziei date de instanța de apel, or, aceasta a judecat formal cauza, fapt ce constituie o violare a articolului 6 §1 CEDO și a dreptului litiganților la un proces echitabil, care prin prisma articolului 373 alin. (5) din Codul de procedură civilă, au o speranță că instanța de apel se va pronunța asupra tuturor motivelor invocate.

La aspectul dat este imperioasă jurisprudența CtEDO în cauza Hiro Balani vs. Spania, în care Înalta Curte a notat că, în cazul în care instanța de judecată se abține de a da un răspuns special și explicit în cele mai importante întrebări, fără a acorda părții care a formulat-o posibilitatea de a ști dacă acest mijloc de apărare a fost neglijat sau respins, acest fapt se va considera o încălcare a articolului 6 §1 din CEDO.

Prin urmare, actul judecătoresc trebuie să corespundă tuturor normelor de drept, să fie clar, înțeles de părțile implicate în litigiu și să răspundă în mod sigur și expres la toate cererile și obiecțiile formulate de către părți, ceea ce în speță lipsește.

În circumstanțele date, instanța de recurs este în dificultate de a exercita controlul judiciar asupra unei asemenea soluții date de Curtea de Apel Chișinău, de a verifica temeinicia și legalitatea acestei soluții.

Având în vedere caracterul încălcărilor săvârșite de instanța de apel, unica posibilitate de corectare a acestora este casarea deciziei din 31 ianuarie 2020 a Curții de Apel Chișinău și restituirea cauzei spre rejudecare.

Netrimiteria cauzei spre rejudecare a doua oară a fost concepută de legiuitor ca o dispoziție dictată în favoarea părților, urmărindu-se soluționarea într-un termen rezonabil a cauzelor, însă, în speță, aplicarea acestei dispoziții este în defavoarea ordinii juridice, aplicarea ei producând daune mult mai mari decât trimiterea spre rejudecare.

O altă soluție decât aceea a trimiterii cauzei spre rejudecare ar echivala cu o validare și protejare a unor încălcări grave ale legii procedurale săvârșite de instanța de apel și cu o periclitate a sistemului judiciar în ansamblu, întrucât, dacă modul de abordare al Curții de Apel Chișinău ar fi însușit și de alte instanțe, s-ar ajunge la o inexistență de fapt a instanțelor de al II-lea grad de jurisdicție, la inutilitatea unei judecăți și, implicit, la o atingere severă adusă drepturilor și intereselor legitime ale persoanelor.

Coroborând circumstanțele enunțate supra, instanța de recurs conchide că este temeinic recursul depus de CNAS împotriva deciziei din 31 ianuarie 2020 a Curții de Apel Chișinău, deoarece soluția instanței de apel este bazată pe neelucidarea circumstanțelor cauzei și este adoptată cu interpretarea eronată a normelor de drept material pertinente speței.

Dat fiind faptul că instanța de apel a emis o decizie neîntemeiată, dictată de concluzii nemotivate și nu a elucidat toate circumstanțele pertinente speței, iar lichidarea acestor lacune în cadrul procedurii de examinare în recurs nu este posibilă, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul depus de CNAS, de a casa integral decizia din 31 ianuarie 2020 a Curții de Apel Chișinău cu restituirea cauzei instanței de apel, pentru o nouă judecare în ordine de apel, în alt complet de judecată.

Subsidiar, instanța de recurs notează că instanța ierarhic inferioară, într-un mod nejustificat, fiind atenționată despre lacunele și omisiunile depistate la emiterea actelor judecătorești contestate de către participanții la proces, nu a ținut cont de indicațiile menționate de instanța ierarhic superioară întru emiterea unei

soluții juste cu respectarea drepturilor procesuale a părților, limitându-se la emiterea unui act judecătoresc nou, dar bazat pe aceleași argumente neîntemeiate, prin prisma legislației în vigoare.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate și reexaminând cauza, să emită o decizie legală.

Conform articolelor, 258 alin. (3) și art. 248 alin. (1) lit. d) din Codul administrativ, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale.

Se casează integral decizia din 31 ianuarie 2020 a Curții de Apel Chișinău și se restituie cauza de contencios administrativ intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Vadim Cojocaru împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, intervenient accesoriu Centrul Național Anticorupție cu privire la contestarea actului administrativ spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Iurie Diaconu

Judecătorii

Liliana Catan

Ion Guzun

Dumitru Mardari

Nina Vascan